

OPAKOVANIE – VÝROKY A MNOŽINY

VÝROKY

Výrok je každá oznamovacia veta, o ktorej má zmysel hovoriť, či je pravdivá alebo nie je.

Výroky označujeme veľkými písmenami $\rightarrow A, B, \dots, Z$.

Opytovacie alebo rozkazovacie vety nemôžu byť výroky, nakoľko nevieme určiť ich pravdivostnú hodnotu.

Úsudok je logická operácia, myšlienkový postup, pri ktorom sa z jedného alebo niekoľkých súdov, nazvaných premisami úsudku, vyvodzuje nový súd (záver alebo dôsledok), logicky vyplývajúci z premís. Prechod od premís k záveru sa uskutočňuje podľa nejakého logického pravidla (odvodenie)

Hypotéza: Na základe úsudku vieme vyvodiť nejakú hypotézu. Hypotéza je nejaké tvrdenie, o ktorom nevieme v súčasnosti rozhodnúť, či je pravdivé. Hypotéza sa stane výrokom, keď ju dokážeme.

Zápisy obsahujúce aspoň 1 premennú nazývame **výrokové formy (napr. $X > 39$)**. Výrokové formy nie sú výroky, ale sa nimi stanú, keď za premennú dosadíme číslo:

Výroky delíme na základe:

Pravdivostnej hodnoty na:

Pravdivý výrok – pravdivostná hodnota výroku je pravda a označujeme ju „1“

Nepravdivý výrok – pravdivostná hodnota výroku je nepravda a označujeme ju „0“

Zložitosti na:

Jednoduchý výrok – sú vety, ktoré vyjadrujú jednu myšlienku, tvoria jednu vec.

Napr.: *Každá rovnica má riešenie.*

Zložený výrok – sú spojenia jednoduchých výrokov pomocou spojok.

Napr.: *Každá rovnica má riešenie alebo nemá riešenie.*

Logické spojky sú spojky a ustálené slovné spojenia, ktoré slúžia na spájanie výrokov a vytvárajú sa pomocou nich zložené výroky, t.j. konjunkcia, disjunkcia (alternatíva), implikácia, ekvivalencia, tautológia, kontraindikácia

Zložené výroky a operácie s nimi:

Konjunkcia ($A \wedge B$) je spojenie dvoch výrokov pomocou spojok **a, aj, i, len, a súčasne**. Má hodnotu pravda, ak oba výroky majú hodnotu pravda, resp. ak aspoň jeden z výrokov má hodnotu nepravda, tak aj konjunkcia má hodnotu nepravda. Napr.: *Naučím sa všetky otázky a spravím skúšku.*

Disjunkcia ($A \vee B$) je spojenie dvoch alebo viacerých výrokov pomocou spojky **alebo**. Má hodnotu pravda, ak aspoň jeden z výrokov je pravdivý a nepravdivú hodnotu práve vtedy ak sú všetky výroky nepravdivé.

Napr.: *Naučím sa otázky alebo nepôjdem na skúšku.*

- **Špeciálny prípad: Ostrá disjunkcia $A \underline{\vee} B$** - zloženie dvoch výrokov slovným spojením buď, alebo. Je pravdivá ak je pravdivý práve jeden z výrokov (nazývame aj vylučujúce sa podmienky)

Implikácia ($A \Rightarrow B$) je spojenie dvoch alebo viacerých výrokov pomocou výrazov **ak – tak, ak – potom**. Má hodnotu pravda za podmienky, že aspoň jeden z výrokov A' (A negované), B je pravdivý. Napr.: *Ak sa naučím všetky otázky, tak pôjdem na skúšku.*

- **Obmenená implikácia :** $B' \Rightarrow A'$ Implikácia a jej obmena majú vždy rovnakú pravdivostnú hodnotu.
- **Obrátená implikácia :** $B \Rightarrow A$ Implikácia a obrátená implikácia nemusia mať rovnakú pravdivostnú hodnotu.

Ekvivalencia ($A \Leftrightarrow B$) je spojenie dvoch alebo viacerých výrokov pomocou výrazov **práve vtedy keď, vtedy a len vtedy, je ekvivalentné**. Ekvivalencia je pravdivá vtedy, ak majú výroky rovnakú pravdivostnú hodnotu. Napr.: *Na skúšku pôjdem vtedy a len vtedy, keď sa naučím všetky otázky.*

Tautológia je zložený výrok, ktorý má pravdivostnú hodnotu 1 bez ohľadu na východiskové výroky.

Kontraindikácia je zložený výrok, ktorý má pravdivostnú hodnotu 0 bez ohľadu na východiskové výroky.

Negácia výroku

Je popretie výroku, negáciou výroku A je výrok A' , ktorý popiera to, čo tvrdí výrok A , čiže má opačnú pravdivostnú hodnotu (ak má výrok A pravdivostnú hodnotu 1, výrok A' má pravdivostnú hodnotu 0, ak má výrok A pravdivostnú hodnotu 0, výrok A' má pravdivostnú hodnotu pravda 1)

Negácia výroku sa tvorí najmä pomocou spojenia: **ne- , nie je....., nie je pravda, že...**

Tabuľka negácií:

Výrok V	Negácia V'
každý ... je...	aspoň jeden ... nie je ...
žiadny (nijaký) ... nie je	aspoň jeden ... je ...
aspoň k ľudí ... je ...	najviac $(k - 1)$ ľudí ... je ...
najviac k ľudí ... je ...	aspoň $(k+1)$ ľudí ... je ...
práve k ľudí...je	Najviac $(k - 1)$ alebo aspoň $(k+1)$ ľudí...je....

Tabuľka pravdivostných hodnôt

A	B	$A \wedge B$	$A \vee B$	$A \Rightarrow B$	$A \Leftrightarrow B$
1	1	1	1	1	1
1	0	0	1	0	0
0	1	0	1	1	0
0	0	0	0	1	1

Pravidlá negácie zložených výrokov (de MORGANOVE pravidlá)

- $(A \wedge B)' \Leftrightarrow A' \vee B'$
- $(A \vee B)' \Leftrightarrow A' \wedge B'$
- $(A \Rightarrow B)' \Leftrightarrow A \wedge B'$
- $(A \Leftrightarrow B)' \Leftrightarrow (A \wedge B') \vee (A' \wedge B)$

Kvantifikátory

sú slovné väzby, ktoré obsahujú premenné a udávajú počet alebo odhad počtu hodnôt premennej, pre ktoré niečo platí alebo neplatí. Ide o prvky **každý**, **existuje aspoň jeden**, **práve jeden**, **najviac dva**, **žaden...**

Delíme ich na:

- **existenčný kvantifikátor** s označením $\exists$. Zaraďujeme sem spojenia **existuje práve**, **aspoň**, **najviac**, **práve**
- **všeobecný kvantifikátor** s označením $\forall$. Zaraďujeme sem spojenia **každý**, **pre všetky**, **pre každý**, **žaden**, **nikto**, **všetci**.

MNOŽINY

Množina je súhrn prvkov, ktoré môžu, ale nemusia mať spoločnú vlastnosť.

Množina môže byť **konečná** alebo **nekonečná**.

$$A = \{a, c, d\}$$

$$|A| = 3$$

$$N = \{1, 2, 3, 4, \dots\}$$

Prázdna množina $\emptyset$ - neobsahuje žiadny prvok.

Určenie množín

Množiny určujeme:

1. **Vymenovaním prvkov:** $N = \{1, 2, 3, 4, \dots\}$
2. **Charakteristickou vlastnosťou:** $A = \{2k; k \in N\}$
3. **Operáciou s inými množinami:** $A = B \cap C$

Vzťahy medzi množinami

Rovnosť množín $A = B$

Množina $A = B$ práve vtedy, ak množina A obsahuje práve tie isté prvky ako množina B .

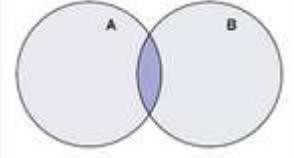
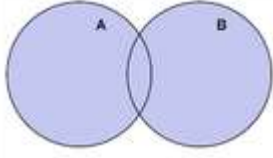
Podmnožina $A \subset B$

Množina A je podmnožinou množiny B práve vtedy, ak každý prvok z množiny A patrí zároveň aj do množiny B .

Množinové operácie

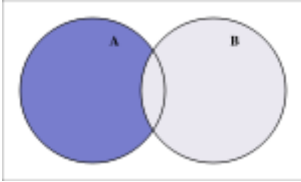
Zjednotenie množín $A \cup B$ je množina všetkých prvkov, ktoré patria aspoň do jednej z množín A alebo B .

Priek množín $A \cap B$ je množina všetkých prvkov, ktoré patria do množiny A a zároveň do množiny B .

Množiny nazývame disjunktné, ak nemajú spoločné prvky, ich prienik je prázdna množina: $A \cap B = \emptyset$

Rozdiel množín $A - B$ je množina všetkých prvkov, ktoré patria množine A, ale nepatria množine B.

Doplnok množiny A do množiny B je množina všetkých prvkov množiny B, ktoré nepatria množine A. Je to aj rozdiel $B - A$

